

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2012 r., nr(...), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko (...) Bankowi (...) w W., uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez (...) Bank (...) w W. polegającą na stosowaniu we wzorach umownych postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 45 Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez zawarcie postanowień o treści:

1. Bank zastrzega sobie prawo zmiany niniejszego Regulaminu (§ 54 ust. 1 Regulaminu otwierania i prowadzenia rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowych w (...) Banku (...) z siedzibą w W., § 80 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków terminowych lokat oszczędnościowych oraz rachunków oszczędnościowych płatnych na każde żądanie (a V.) w walucie krajowej dla osób fizycznych),

2. Zamknięcie rachunku ze strony Banku może nastąpić m.in. w przypadku: (...) (§ 47 ust. 3 Regulaminu otwierania rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych w (...) Banku (...) z siedzibą w W.),

3. Umowa może być wypowiedziana przez Bank, w formie pisemnej z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, z zastrzeżeniem ust. 3 tylko z ważnych powodów, a w szczególności: (...) (§ 70 ust. 2 Regulaminu prowadzenia rachunków terminowych lokat oszczędnościowych oraz rachunków oszczędnościowych płatnych na każde żądanie (a V.) w walucie krajowej dla osób fizycznych,

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 16 stycznia 2012 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko (...) Bankowi (...) w W., nałożył na (...) Bank (...) w W. karę pieniężną w wysokości 74 712 zł płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

Przedmiotową decyzję zaskarżył powód – (...) Bank (...) w W. w części nakładającej karę pieniężną co do kwoty 68 742 zł.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) Art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów karę pieniężną w wysokości nie większej niż (...) przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego zastosowania tego przepisu i przyjęcia całego przychodu strony w roku poprzedzającym wydanie decyzji jako punktu wyjścia do nałożenia kary pieniężnej an stronę, podczas gdy nałożona w ten sposób kara w niniejszej sprawie nie spełnia wymogów wynikających z zasady proporcjonalności przejawiającej się w tym, iż wysokość kary pieniężnej powinna być uzależniona nie od ogółu przychodów przedsiębiorcy, ale od wysokości przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży produktu mającego związek z analizowaną praktyką związaną z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów w myśl ww. ustawy,

2) Art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez jego niewłaściwe zastosowanie tj. nie wzięcie pod uwagę, iż przedmiotowe postępowanie jest pierwszym postępowaniem w stosunku do strony z tytułu stosowania klauzul naruszających zbiorowe interesy konsumentów świadczące o nie naruszeniu przepisów ww. ustawy przez stronę w przeszłości.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonej decyzji w pkt II w części nakładającej karę cod do kwot 68 742 poprzez nie wymierzanie kary pieniężnej w tej części tj. co do kwoty 68 742 zł,
2. Zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz strony – (...) Banku (...) kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o oddalenie odwołania powoda oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Bank (...) w W. prowadzi działalność m.in. w zakresie pośrednictwa pieniężnego z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych. Przedsiębiorca ten przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami, umów rachunku bankowego posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego, zatytułowanymi: „Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych w (...) Banku (...) z siedzibą w W.” (stosowany od dnia 1 sierpnia 2003 r.) oraz „Regulamin prowadzenia rachunków terminowych lokat oszczędnościowych oraz rachunków oszczędnościowych płatnych na każde żądanie (a V.) w walucie krajowej dla osób fizycznych” (stosowany od 24 października 2005 r.).

Powyższe wzorce zawierały postanowienia kwestionowane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. (...) Bank (...) w W. wyeliminował postanowienia będące przedmiotem niniejszej sprawy z obrotu z dniem 16 stycznia 2005 r.

Powyższy stan faktyczny jest pomiędzy stronami bezsporny. Na podstawie posiadanych dokumentów nie budzi on wątpliwości Sądu. W związku z powyższym stan faktyczny w przedmiotowej sprawie został ustalony jak wyżej.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie a zarzut naruszenia art.106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zasadny.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w Wyroku z dnia 12 lutego 2014 r. sygn. III SK 18/13, że w odniesieniu do art. 24 ust. 1 uokik zdecydowanie przeważa w praktyce (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2012 r., III SK 25/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 grudnia 2012 r., VI ACa 861/12; wyroki SOKiK z 15 lipca 2010 r., XVII Ama 28/09; z 23 sierpnia 2010 r., XVII Ama 86/09; z 23 maja 2011 r., XVII Ama 212/09; z 23 maja 2011 r., XVII Ama 212/09; z 24 maja 2012 r., XVII Ama 31/11; z 14 stycznia 2013 r., XVII Ama 85/11; z 24 kwietnia 2013 r., XVII Ama 63/10) i piśmiennictwie pogląd, zgodnie z którym do stwierdzenia, że dane zachowanie przedsiębiorcy jest bezprawne, niezbędne jest sięgnięcie do innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007 r. przepisów prawa nakładających na przedsiębiorcę określony obowiązek (nakaz / zakaz) w obrocie konsumenckim (A. Wędrychowska-Karpińska, A. Wiercińska-Krużewska [w:] Stawicki, Stawicki, Ustawa, s. 539).

Z wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tzw. rozszerzonej prawomocności wpisu postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone u (wyroki Sądu Najwyższego z 20 września 2013 r., II CSK 708/12; z 23 października 2013 r., IV CSK 142/13; postanowienie Sądu Najwyższego

z 16 września 2011 r., I CSK 676/10; uchwały Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 80/08, OSNC 2009 nr 9, poz. 118; z 13 stycznia 2011 r., III CZP 119/10, OSNC 2011 nr 9, poz. 95) wynika zaś, że zachowaniu polegającemu na stosowaniu przez innego przedsiębiorcę postanowień wzorca umowy wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik z 2007 r., nie można przypisać bezprawności. Nie jest to bowiem zachowanie sprzeczne z ukształtowanymi w k.p.c. zasadami funkcjonowania rejestru i skutkami wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za postanowienie niedozwolone w ramach tzw. abstrakcyjnej kontroli wzorców umów. Dlatego w piśmiennictwie już wcześniej wskazywano, że art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy znajduje zastosowanie 16 wyłącznie do przedsiębiorcy, który nie stosuje się do orzeczonego zakazu wykorzystywania niedozwolonych postanowień umowy (w szczególności zob. M. Rejdak, Postępowanie w sprawie uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy. Komentarz, Warszawa 2009, s. 133 i 138; R. Trzaskowski, Przesłanki i skutki uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479³⁶- 479⁴⁵ k.p.c.) [w:] red. E. Holewińska-Łapińska, Prawo w działaniu. 6. Sprawy cywilne, Warszawa 2008, s. 238).

W dalszej kolejności należy stwierdzić, że w argumentacji zawartej w uzasadnieniu uchwały III SZP 3/06 odwołano się w szerokim zakresie do potrzeby zapewnienia efektywności dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE 1993 L 95, wydanie specjalne polskie Dz.U.UE-sp.15-2-288, dalej jako dyrektywa 93/13).

Ze względów wynikających z zasad unijnego prawa intertemporalnego dotyczących przystępujących do Unii Europejskiej nowych państw członkowskich, Sąd Najwyższy nie mógł w tej sprawie wystąpić z odpowiednim pytaniem prejudycjalnym. W dacie podejmowania uchwały III SZP 3/06 nie było zaś orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako TSUE) dotyczącego bezpośrednio kwestii efektywnej realizacji w porządku krajowym wymogów wynikających z art. 7 dyrektywy 93/13.

Sytuacja w tym zakresie zmieniła się z chwilą wydania przez (...) wyroku z 26 kwietnia 2012 r. w sprawie C-472/10 (...), w którym Trybunał wypowiedział się w przedmiocie wykładni art. 7 dyrektywy 93/13. Z uzasadnienia tego wyroku wynika jednoznacznie, że w ocenie TSUE, skuteczna realizacja celu zakładanego przez art. 7 dyrektywy 93/13 „wymaga [...] by postanowienia umowne ujęte we wzorcu umowy konsumenckiej uznane za nieuczciwe wskutek powództwa o zaniechanie naruszeń wytoczonego przeciwko zainteresowanemu przedsiębiorcy [...] nie wiązały ani tych konsumentów, którzy byli stronami postępowania o zaniechanie naruszeń, ani też tych konsumentów, którzy zawarli z tym przedsiębiorcą umowę, do której stosuje się ten sam wzorzec umowy” (pkt 38). W dalszej kolejności TSUE stwierdził, że „zastosowanie [...] sankcji nieważności nieuczciwego postanowienia umownego, skutecznej względem wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowę konsumencką, do której stosuje się ten sam wzorzec umowy, zapewnia, że konsumenci ci nie będą związani omawianym postanowieniem” (pkt 40). Z przywołanego orzeczenia wynika jednoznacznie, że w ocenie TSUE taka interpretacja art. 479⁽⁴³⁾⁾ k.p.c., jaką przyjęto w powołanym powyżej orzecznictwie Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, odpowiada wymogom wynikającym z art. 7 dyrektywy 93/13 i nie ma potrzeby odwoływania się do zasady efektywności prawa unijnego w celu poszerzenia zakresu skutków wpisu postanowienia do rejestru niedozwolonych postanowień.

Ze sprawy C-472/10 (...) zatem jednoznacznie, że sprzeczne z dyrektywą 93/13, jako jedną z dyrektyw wymienioną w załączniku I,

nie jest stosowanie postanowień wzorca wpisanego do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone przez jakiegokolwiek innego przedsiębiorcę, ale tylko przez przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru.

Mając powyższe na względzie, za zasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 26 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Skoro bowiem zachowaniu polegającemu na stosowaniu przez innego przedsiębiorcę postanowień wzorca umowy wpisanych do rejestru, o

którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik z 2007 r., nie można przypisać bezprawności, to brak jest także podstaw do nałożenia kary pieniężnej.

Zarzut naruszenia art.111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wobec uwzględnienia zarzutu dalej idącego (tj. naruszenia art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) należało uznać za bezprzedmiotowy.

Z tych względów zaskarżoną Decyzję należało uchylić w zaskarżonej części wobec braku podstaw do jej wydania (art.479^{31a} § 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, zasądając na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art.98 k.p.c.)